

Workshop IV:

Klima v Praze: Vlny veder

3. června 2024, Velvyslanectví Spojeného království v Praze.

Akce pořádaná Institutem pro evropskou politiku EUROPEUM
za podpory Velvyslanectví Spojeného království v Praze.

Řečníci

- **Tereza Líbová:** vedoucí Oddělení environmentálních projektů Magistrátu HMP přiblížila tvorbu a praxi adaptačních opatření ve městě Praha.
- **Ondráš Přibyla:** zakladatel a ředitel Fakta o klimatu přinesl perspektivu veřejné komunikace v kontextu změny klimatu.
- **Kateřina Eklová:** spoluzakladatelka Rethink Architecture ukázala, jak lze zmírnit dopady vln veder pomocí taktického urbanismu.
- **Tomáš Janoš:** postdoktorand z Masarykovy univerzity v Brně představil unikátní výzkum dopadů vln veder ve spojení s úmrtností a výjezdy záchranných služeb.

Co jsou to vlny veder a toto téma komunikovat s veřejností?

- Vlny veder je složité definovat, ale lze je sledovat třemi způsoby: skrze teplotní rekordy, tropické dny, či pomocí teplotních odchylek.
- Je důležité uvědomit si vztah mezi vlnami veder a klimatickou změnou – klimatická změna zvyšuje pravděpodobnost vln veder, jsou kvůli ní častější. Není to ale příčina. A příčinou samotné klimatické změny je jiné složení atmosféry.
- Klíčová otázka pro veřejnou komunikaci: jak výzvu formulovat jako něco motivující? Je potřeba z tématu klimatické změny a opatření udělat něco pozitivního a chápat to jako příležitost.
- Současné informování je postaveno na studu (nejezte maso, nejezděte autem, nelítejte letadlem,..), proto se k němu pak veřejnost staví automaticky negativně, či rezignuje.

Jak Magistrát města Prahy řeší klimatickou adaptaci?

- Praha byla EU označena za poslední hlavní město Evropy bez vlastní klimatické politiky – na tento popud se toto téma začalo řešit.
- V současné době má Praha svoji Strategii adaptace a Klimatický plán. Součástí implementace jsou projekty městských částí, které se shromažďují v zásobníku projektů, schvaluje je Rada HMP a následně dostanou finance.
- „Má to ale svá úskalí,“ říká p. Líbová: „Úředník v městské části často neví, jaká mitigační či adaptační opatření udělat. Když si pak najde někoho, kdo mu poradí, musí si finance vysoutěžit (je tlačeny k levné realizaci), po vysoutěžení má problémy s realizací a když už se projekt zrealizuje, je problém s údržbou. Následuje nové volební období a následující politici a vzniklý prvek nemusí brát zřetel.“

Jaké jsou v tomto ohledu trendy v udržitelné architektuře?

- Nejlepší řešení jsou zelené plochy a stromy vysázené v blízkosti budov, které stíní okna a zároveň ochlazují ovzduší. Ve Švýcarsku je populárním opatřením přirozený růst vegetace či popínavé rostliny na fasádách. Současným trendem jsou extenzivní louky vyseté ve vnitrobloku.
- Co se týče obecně barev a povrchů ve městě, je vždy lepší mít světlejší barvy. Je ale důležité, aby barvy zas nebyly příliš světlé až oslepující.
- Důležité je brát v potaz, že i samotná fotovoltaika zhoršuje tepelný ostrov města. Ideální kombinace je tedy fotovoltaika na zelených střechách (zde je potřeba rozlišovat různé typy zelených střech a související technickou infrastrukturu).

Jaké jsou příklady praxe ze španělských měst potýkajících se s vlnami veder?

- V Barceloně jsou k dispozici dotace na výsadbu zeleně ve vnitroblocích, tzv. superblocích (soubor devíti bloků 3x3, mezi nimiž se zamezí automobilové dopravě a vznikne veřejný prostor se zeleno-modrými prvky). V posledních letech se nově přidal prvek tzv. zelených os (ejes verdes) neboli ulic, jež superbloky navzájem propojují.
- Barcelona též disponuje tzv. klimatickými útočišti (v létě 2023 jich fungovalo celkem 227), což jsou klimatizované budovy v pěší vzdálenosti do 10 minut v rámci 10 městských částí Barcelony. Občané zde mohou trávit horké hodiny, mají přístup k vodě, informačnímu servisu a případné zdravotnické pomoci.
- V Madridu i v Barceloně jsou během letní sezony aktivovány tzv. protokoly letních veder zahrnující akční plány pro veřejné instituce, školy, nemocnice, veřejnou dopravu a další. Obsahují několik úrovní konkrétních opatření v závislosti na dosažené teplotě (do 36,5 C se v letním období považuje za standard, u vyšších teplot se pak automaticky aktivují odpovídající opatření).

Jaké skupiny jsou vlnami veder nejvíce ohrožené a co dělat pro snížení rizika zdravotních problémů při vlnách veder?

- Dopad na veřejné zdraví lze zkoumat různými způsoby: skrze počet výjezdů záchranky či skrze úmrtnost z důvodu vln veder.
 - Kvůli demografické struktuře v důsledku vln veder častěji umírají ženy (dožívají se vyššího věku). Ženy a senioři jsou tedy ohrožená skupina.
 - Paradoxně záchranky ve vlnách veder častěji vyjíždí k mladším pacientům, což může být způsobeno tím, že si starší generace nezvládají zavolat pomoc (proto je v této skupině také úmrtnost výrazně vyšší).
- Zcela zásadním krokem, kterým lze předcházet zdravotním rizikům způsobeným vlnami veder, je informovanost. Rizikové skupiny by měly být informovány o riziku vlny veder skrze média, ale i pomocí letáků, které jsou důležité pro ohrožené starší generace.
- Z hlediska adaptace se doporučuje rozšiřovat ve městě zelené a modré plochy (dle zahraniční modelové studie by se zvýšením plochy stromů o 30 % předešlo 1/3 úmrtí způsobených vlnami veder).

